

zett ásatásokról szóló beszámolója.¹ Helyünk ninesen arra, hogy ez igazán kimerítő, gazdagon illusztrált beszámoló alapján részletesebb képét rajzoljuk meg az Indus kultúrájának, de szakember, ha az ismertetett munkában felvetett problémákkal foglalkozni kíván, ezt az „ásatási jelentést“ nem kerülheti el. *Dr. Párducz Mihály.*

Thomas Gann: *Götter und Menschen im alten Mexiko.* F. A. Brockhaus, Leipzig. 1938. 168 lap, 51 képes tábla, 1 térkép. Ára 3 80 RM.

Amikor Amerika felfedezésével Európa népei új világgal ismerkedtek meg, ez az új világ a fejlődésnek olyan magas fokán mutatta be az új földrész életét, amely bizonyos vonatkozásokban a felfedezőket is felülmulat. Egészen természetesnek kell tartanunk azt a törekvést, amely ma mind nagyobb érdeklődéssel kutatja a civilizációknak a ködös múltba vesző kezdeteit.

Izgató kérdés mindjárt a földrész lakosságának eredete. Óskőkori kultúra nyomai eddig nem mutathatók ki, s e miatt azt a felfogást kell elfogadni, hogy a fiatalabb kőkor idején történt a földrész benépesülése főként Kelet-ázsiaiából, a Behring-szoroson keresztül (talán még meg sem volt ez időtájt ez a szoros), de valószínűleg gyarapodott a népesség a polinéziai és melanéziai szigetvilágból is.

Az archaikus kor után a kb. Kr. sz.-tól Kr. u. 800-ig fennálló, Maya kultúra ismertetése következik, amely úgy látszik városállamok szövetsége volt. E kultúrára vonatkozó források, vallásos emlékek, társadalmi szervezet bemutatása után a szerző, a kisebb

jelentőségű népi kultúrákat sorakoztatja fel. Közülük legjelentősebbek a toltékek.

A könyv legnagyobb részét az aztékek birodalmának tárgyalása tölti ki, s a politikai történetén kívül, istenhittüket, papságuk szervezetét, időszámításukat, társadalmi rendjüket, jogszokásaikat ismerteti. Részletesen tárgyalja kereskedelmi életüket, építészettüket, mindennapi életüket és igen szemléltető képet fest művészetükről.

Ha teljesen megnyugtató képet nem is kapunk minden kérdésre, amelyek a szakember érdeklődését, a felfedezés előtti Amerikáról ébren tartják, mégis elmondhatjuk, hogy e könyv, a benne lebilincselő módon szintézisbe foglalt adatokkal, nagy lépésekkel viszi előre az ide vonatkozó kutatásokat.

Dr. Párducz Mihály.

E. Sprockhoff: *Marburger Studien.* L. C. Wittich Verlag, Darmstadt. 1938. 267 lap, 122 tábla. Ára 18 RM.

A marburgi őstörténeti tanszék mellett, egy évtizeden keresztül (1928—1938) végzett munkáról számol be a kötet. Hogy ez a munka milyen méretű, azt az a 31 dolgozat mutatja, amelyeknek együtt 267 lap terjedelme csupán a kötet vastagságát jelzi, de a tartalomról nem nyújt képet.

Terünk nem engedi meg, hogy ezt behatóbban ismertessük, tájékoztatásul azonban annyit közölni kell, hogy a kötetben a fiatalabb kőkorról foglalkozó dolgozat van öt, bronzkori problémát tárgyaló nyolc, kora vaskorrit három, késő vaskorrit nyolc, császárkorrit három, végül általánosabb jellegű négy.

E dolgozatok egy része természetesen adatközlés csupán az anyag megfelelő kiértékelésével, de körülbelül fele részében összefoglaló jellegűek. Ezek

¹ Further Excavations at Mohenjo Daro. 1938. 718 lap, 146 képes tábla.

közül különösen felkeltik figyelmünket W. Buttlernek a fiatalabb kőkori kereskedelemről, W. Grünbergnek a lausitzi sírokból előforduló, lófejvel díszített borotvákra, W. Kerstennek a középrajnavidéki La Tène lakógödörökről, H. Möbiusnak a kaukázusi csengők elterjedéséről (Samosba pl.), J. Nestornak a nyugatromániai díszített harciasákányokról, J. Rafterynek az írországi vaskorról és J. Wernernek a Középnémetország területén előkerülő, Kr. u. III. századi, római bronz-edénydepot-okról szóló dolgozatok.

Dr. Párducz Mihály.

Friedrich von Duhn und Franz Messerschmidt: *Italische Gräberkunde.* II. Carl Winter's Universitätsbuch handlung. Heidelberg 1939. 383 lap, 6 szövegközi ábra, 40 képestábla, 5 térkép. RM. 31.

Itália vaskori népességének „illyr” leletanyagát ismertetik a szerzők. A leletanyag közvetlen kapcsolatot mutat az „Aunjetitzi” kultúrából leszármazó „Lausitzi” kultúrával. Északról délre tartó vándorlást kell tehát feltételezni, s az ókori írott források alapján a venetek (Veneciában), a picenek (Picenumban), a japygok (Apuliában) hordozói ez illyr műveltségnek.

Külön-külön fejezetekben tárgyalja e három nép mindegyikét, foglalkozva először a rájuk vonatkozó történeti forrásokkal és nyelvtörténeti adatokkal. Részletekbe menően foglalkozik kronológiai helyzetükkel és a szomszédos területekkel kimutatható kapcsolatokkal. Itt természetesen a magyarországi bronzkorról is többször talál összefüggéseket.

Érdekes fejezetek azok is, amelyekben a szóbanforgó három terület földrajzi viszonyait írja le, s azoknak e kor népességét megelőző kultúrára mutat rá.

A fenti általános jellegű szakaszok után következik az egyes lelőhelyek részletes ismertetése, s ebbe bele tartozik az illető lelőhely feltárásának története, annak irodalma, s röviden kitér az ott talált más jellegű leletekre is. A mellékelt rajzok és képestáblák révén áttekinthető képet nyerünk a lelőhelyek anyagáról, amelyet a hazai régészeti kutatás is hasznosítani tud.

Dr. Párducz Mihály.

Leonhard Franz: *Österreich ehe es Österreich war.* Österreichischer Bundesverlag. Wien 1937. 57 lap, 4 képes tábla. Ára 1·10 RM.

A könyv megjelenésének idejében még fennálló Ausztria népének, településének, gazdasági életének múltját kutatja a szerző. Keresi azokat a szájakat, amelyek az ős és történeti korokon keresztül egymásba kapcsolódnak és a fejlődés mai képét hozták létre.

Históriai példák (kelta-római, germán-szláv) nyomán ismerteti a fajkeveredés méreteit, s feltételezi, hogy a helyzet ebben a tekintetben az őskorban sem lehetett más. Kb. Krisztus születése tájától e területen az indogermán népek keverednek, s a VI. század óta a „deutsch“-ok.

Az őskorban megjelent első telepések, nomád vadászok; a neolitikumban a letelepült életmód jelenti a fejlődés következő fokát. A lineáris kerámia népe a nyílt, termékeny síkságokat, a következő lengyeli kultúra embere a kevésbé termékeny, erdősébb fensíkokat, míg a neolitikum ve-